

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 338.22
JEL Classification: O18, R11

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.3.10

Баланюк І.Ф.,
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Іваночко Б.Р.,
аспірант* кафедри економічної кібернетики,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Balaniuk I.F.,
dr.sc.(econ.), professor, head at the
department of accounting and taxation,
Ivanochko B.R.,
postgraduate student at the department of economic cybernetics,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk

MECHANISM OF INVESTMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL INFRASTRUCTURE OF RURAL AREAS IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Постановка проблеми. Розвиток сільських територій є одним з основних питань соціально-економічного розвитку України, оскільки саме в них розміщується основна частина природних ресурсів, які є основою для аграрної сфери та туристичної діяльності. В селах проживає значна частина населення країни, зайнятого сільським господарством, що, своєю чергою, є важливим фактором продовольчої безпеки. В сучасних умовах скорочення кількості сільського населення найвагомішою умовою розвитку сільських територій є збереження і примноження людського капіталу, що, своєю чергою, потребує формування та удосконалення соціальної інфраструктури, яка є базовою потребою для людського потенціалу та соціально економічного розвитку сільських територій в цілому.

Територіальним громадам важливо вкладати інвестиції у соціальну інфраструктуру, яка представляє собою систему галузей на сільській території, які виконують різні функції для задоволення потреб місцевих жителів та створення можливостей для їх розвитку, покращення рівня життя, освіти, кваліфікації, здоров'я тощо. Отже, актуальним є питання розробки механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій в територіальних громадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток сільських територій та їхньої соціальної інфраструктури розглядався у працях таких вчених, як: Л. Бенюк, В. Бульба, В. Орбей, В. Бойченко, С. Герчанівська, Н. Островська, І. Гурська, О. Шпикуляк, Д. Шеленко та ін.

Зокрема, Л. Бенюк з'ясовує основні проблеми розвитку соціальної інфраструктури територіальних громад та рекомендує напрямки удосконалення управління нею, які передбачають пошук ефективних форм взаємодії держави, громадськості, бізнесу, які б забезпечили розвиток соціальної інфраструктури громади, сприяли розширенню доступу та підвищенню якості послуг

* Науковий керівник: Баланюк І.Ф. – д-р екон. наук, професор

соціальної сфери, наближення їх кількісних та якісних параметрів до стандартів розвинених країн [1]. В. Бульба і В. Оробей узагальнюють наукові підходи вчених щодо сутності соціальної інфраструктури сільських територій та виділяють п'ять підходів до її визначення, а саме, виробничо-орієнтовний, функціонально-цільовий, системний, структурний та комплексний [2]. В. Бойченко досліджує зв'язок між людським розвитком і соціальною інфраструктурою, роблячи висновок про наявність тісних взаємозв'язків між рівнем розвиненості соціального середовища та існуючих можливостей для забезпечення процесу розвитку та процвітання кожної людини [3]. С. Герчанівська, Н. Островська, І. Гурська на основі дослідження соціальної інфраструктури, як складової соціально-економічного розвитку територій, розробляють модель стратегічного розвитку соціальної інфраструктури сільських територій з метою підвищення якості життя сільського населення і забезпечення доступності послуг установ соціальної інфраструктури для сільських жителів відповідно до соціальних норм і стандартів [4].

Проте, нерозкритим залишається питання залучення і вкладення інвестицій у розвиток соціальної інфраструктури в сільських територіях, відтак виникає потреба у розробці механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури в сільських територіях.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження методів та способів вкладення ресурсів громад в інфраструктуру і розробка, на їх основі, механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури в сільських територіях в територіальних громадах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття соціальної інфраструктури є багатовимірним, оскільки немає єдиного підходу до його визначення. Так, найчастіше зустрічається визначення соціальної інфраструктури як сукупності об'єктів окремих галузей, що сприяють життєдіяльності суспільства, метою якого є забезпечення загального рівня життя населення та його гармонійного розвитку [5, с. 14]. На думку О. Калівоска та Д. Хлистуна, соціальна інфраструктура – це людський капітал та установи, необхідні для підтримки економіки, яка надає певні послуги населенню, наприклад, охорона здоров'я, фінансові установи, державні установи, правоохоронні органи та освіта [6]. Тобто в неї входять всі сфери людської діяльності, які життєво необхідні для комфортного проживання та розвитку на певній території, такі як освіта, охорона здоров'я, енерго- та ресурсопостачання, транспорт і транспортна інфраструктура, управління, комунікації. Саме тому розвиток інфраструктури у територіальних громадах є одним з основних завдань органів місцевого самоврядування в контексті забезпечення їхнього соціально-економічного розвитку.

У сучасних умовах розвитку громад в Україні утворилась значна диспропорція між міськими та сільськими територіями по стану соціальної інфраструктури. Її суть полягає в нерівномірності розподілу ресурсів і можливостей розвитку на різних територіях. Так, міські громади, як правило, мають значно більші місцеві бюджети і, відповідно, можуть вкладати більше ресурсів у розвиток комунальної сфери, освітніх та медичних закладів, спортивних і культурних об'єктів.

Розвиток соціальної інфраструктури сільських територій в територіальних громадах розглядають також з різних напрямків, які стосуються: оцінювання результативності використання економічного потенціалу сільських територій регіону [7, с. 12-16]; пріоритетів їх розвитку на засадах стимулювання підприємництва [8]; ролі сільськогосподарської кооперації як інновації для розвитку сільських територій, яка сприяє об'єднанню ресурсів, підвищенню продуктивності та ефективності місцевих виробників [9, с. 183-189]; оцінювання реалізації засад їх розвитку за участі агрохолдингових інтегрованих формувань [10, с. 97-111]; механізму інвестиційного забезпечення оновлення та модернізації підприємств різних організаційно-правових форм для розвитку соціальної інфраструктури сільських територій у територіальних громадах [11, с. 99-109]; ролі інноваційних механізмів інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій у процесі модернізації аграрних підприємств [12, с. 79-85]

Ще одним важливим аспектом є транспортна доступність, яка полягає в тому, що більшість сільських територій мають слаборозвинене транспортне сполучення, через незадовільний стан доріг, відсутність громадського транспорту, що ускладнює переміщення мешканців у повсякденних потребах. Інвестиційно-фінансовий механізм має враховувати транспортну доступність, покращення стану доріг, доступ до громадського транспорту, а також розвиток медичних послуг, що значно відстають у порівнянні з міськими умовами для розвитку соціальної інфраструктури сільських територій [13, с. 128]. Не менш важливим складником соціальної інфраструктури є охорона здоров'я і медичні послуги, доступ до яких у міському середовищі набагато кращий, ніж у селах.

Ці всі чинники свідчать про значене відставання у розвитку соціальної інфраструктури сільських територій порівняно з міськими громадами, що робить їх менш привабливими для комфортного проживання населення. Як стверджує Л. Пронько, нерозвиненість соціальної інфраструктури, низька матеріально-технічна оснащеність закладів освіти та їх недостатність у сільській місцевості, зумовлені не лише невисоким рівнем вкладення інвестицій, а й їх неефективністю, провокують не лише галузеву міграцію людського капіталу, а й його регіональний відтік [14]. Тому важливо розв'язати ці диспропорції шляхом інвестування у соціальні інфраструктурні проекти, які можуть покращити умови в сільських районах, забезпечивши їм більші можливості для розвитку.

Інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад є складним процесом, який передбачає формування організаційно-економічних механізмів із залучення достатньої кількості інвестицій в матеріальні та нематеріальні активи громад [15, с. 93]. Виходячи з цього твердження, для ефективного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій необхідною є розробка організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення. Такий механізм повинен включати в себе оцінювання потреб громади в соціальній інфраструктурі, планування і проєктування її розвитку з урахуванням місцевих потреб та ресурсів, пошук джерел фінансування та безпосередню реалізацію інфраструктурних проєктів з моніторингом та контролем на всіх етапах.

З врахуванням сказаного вище, організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій можна зобразити певним чином (рис. 1).

Рис. 1. Механізм інвестиційного забезпечення соціальної інфраструктури

Джерело: розроблено авторами

Розроблений організаційно-економічний механізм містить такі основні складові:

Оцінювання потреб громади в соціальній інфраструктурі. На цьому етапі насамперед досліджується поточний стан наявної соціальної інфраструктури в сільській громаді. Доцільно провести інвентаризацію існуючих об'єктів соціальної інфраструктури, таких як школи, лікарні, установи культури, спортивні об'єкти тощо. Також важливо організувати зустрічі з представниками різних груп населення (молодь, пенсіонери, батьки тощо) та бізнесу для отримання глибшого розуміння їхніх потреб, можна провести опитування серед жителів для визначення задоволеності наявними послугами, а також проблем, з якими вони стикаються. Після визначення потреб громади варто провести їх аналіз у відповідності до соціально-економічного середовища та демографічної ситуації в цілому, узгодженості із стратегією розвитку.

Дієвим методом оцінювання розвитку соціальної інфраструктури є SWOT-аналіз, який дає змогу не тільки виявити сильні і слабкі сторони вже наявної в громаді інфраструктури, а й виявити можливості і загрози для її подальшого розвитку. Цей метод дозволяє також визначити найбільш ймовірні можливості й ризики, які потребують концентрації зусиль місцевої влади, а також намітити перспективні напрями щодо подальшого розвитку головних складових інфраструктури життєзабезпечення сільських територій – житлово-комунального господарства, транспорту та автомобільних шляхів, соціального забезпечення, побутового обслуговування, громадського

харчування та торгівлі, системи зв'язку і телефонії, управління, служби охорони праці та безпеки [16, с. 154].

На цьому етапі важливо також здійснити порівняння наявної соціальної інфраструктури та виявлених в ході аналізу, можливостей з прикладами інших територіальних громад. Під час порівняння важило звернути увагу на такі ключові аспекти:

- визначення стандартів соціальної інфраструктури, яке включає аналіз, за якими стандартами функціонують соціальні об'єкти та послуги в інших громадах, щоб зрозуміти, які показники можна взяти за зразок. Наприклад, віддаленість транспортних зупинок, кількість та частота рейсів громадського транспорту тощо;

- оцінювання якості послуг, в рамках якої порівнюється рівень якості соціальних послуг, наприклад, доступність освіти, медицини, культурних установ;

- аналіз доступності та покриття, який порівнюється доступність соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, громадських центрів, спортивних об'єктів), зокрема за такими показниками, як географічна доступність, щільність розташування, якість транспортної інфраструктури;

- фінансування та управління, яке полягає в оцінюванні того, як органи місцевого самоврядування фінансують свою соціальну інфраструктуру, які підходи до управління використовують, як залучають в неї інвестиції. Це дозволяє знайти ефективні методи фінансування або інноваційні підходи до розвитку інфраструктури;

- вивчення прикладів успіху, на етапі якого здійснюється аналіз позитивного досвіду інших громад, які могли запровадити нові послуги чи модернізувати існуючі об'єкти, щоб зробити інфраструктуру більш адаптивною до потреб жителів.

Фінансування розвитку соціальної інфраструктури. Цю складову організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення можна вважати найважливішою, оскільки тут відбуваються розрахунок необхідних ресурсів для її розвитку. Перш за все необхідно провести розрахунок необхідного фінансування на основі виявлених потреб громади. Для такого розрахунку необхідно включити:

- вартість будівництва нового об'єкту, ремонту і модернізації наявної соціальної інфраструктури;

- витрати на придбання обладнання та технічних засобів;

- заробітну плату, пов'язану з будівництвом, ремонтом і модернізацією інфраструктурних об'єктів;

- видатки на утримання, пов'язані із забезпеченням функціонування об'єктів, які надають соціальні послуги населенню;

Важливим етапом є складання кошторису під кожен конкретний інвестиційний проєкт по створенню чи оновленню об'єктів соціальної інфраструктури. Кошторис інвестиційно-будівельного проєкту – це нормативно-правовий акт, де є обґрунтування та показники вартості проєкту на підставі запланованих обсягів потенційних робіт, а також потрібних ресурсів для виконання проєкту [17, с. 230]. Такий кошторис має включати в себе витрати на матеріали, працю, обладнання, технології, адміністративні витрати та резерв коштів на непередбачувані витрати. При розробці кошторисної документації, розрахунок вартості робіт проводиться з використанням методів для розрахунку вартості, таких як аналогічний аналіз, експертні оцінки чи детальний розрахунок.

Вибравши об'єкт соціальної інфраструктури для розвитку та склавши кошторис витрат, громадам слід визначитись із джерелами фінансування цього проєкту. В умовах проведення реформи місцевого самоврядування та бюджетної децентралізації територіальні громади можуть вкладати у свій соціально-економічний розвиток як внутрішні, так і зовнішні інвестиційні ресурси. Основними внутрішніми ресурсами громади є бюджетні ресурси, який, на думку Д. Загірняка, В. Глухової, Х. Кравченко, є коштами місцевого бюджету, що спрямовуються на фінансування потреб розвитку територіальних громад, не тягнуть за собою боргових зобов'язань і формуються за рахунок надходжень від податків та зборів, продажу та оренди об'єктів комунальної власності [18].

Однак, сільські територіальні громади мають значно менші можливості для вкладення внутрішніх інвестиційних ресурсів порівняно з міськими. Це пояснюється першочергово тим, що на міських територіях діє значно більша кількість підприємств, організацій та фізичних осіб-підприємців, отже, податкові надходження значно більші. В такій ситуації сільські громади повинні працювати над збільшенням і диверсифікацією власних податкових надходжень, шляхом розвитку бізнесу і підприємництва. Для цього основним моментом є розробка маркетингової стратегії із залучення інвестицій в розвиток бізнесу, яка представляє собою спільні дії органів місцевого самоврядування, юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, які працюють в громаді, громадських організацій та всіх зацікавлених жителів щодо створення умов для розвитку громади, що в загальному забезпечує покращення її інвестиційної привабливості [19, с. 48]. Проте в даній ситуації з внутрішніми інвестиційними ресурсами виникає парадокс, який полягає в тому, що сільські громади не мають фінансових ресурсів для вкладення у розвиток соціальної інфраструктури через відсутність та

нерозвиненість підприємництва і бізнесу, а бізнес не може розвиватись за відсутності в громадах соціальної інфраструктури.

Вирішенням цієї проблеми може стати залучення зовнішніх інвестицій в сільські територіальні громади. В даному контексті такими інвестиціями є будь-які фінансові ресурси з джерел за межами громади та які вкладаються в об'єкти соціальної інфраструктури в цій громаді. Цими ресурсами можуть бути кошти державного бюджету, інших місцевих бюджетів, міжнародних організацій та урядів інших країн, приватні інвестиції українського або іноземного бізнесу, що вкладаються на умовах публічно-приватного партнерства, кредитні кошти. Для залучення зовнішніх інвестицій важливим є формування інвестиційної привабливості яка, як відзначають Л. Соколова, і А. Литвинова, є якісною та кількісною характеристикою об'єкта можливого інвестування в певний момент часу і яка складається із сукупності об'єктивних та суб'єктивних факторів, впливає на рішення інвестора щодо доцільності інвестування у даний об'єкт та можливості здійснення інвестиційної діяльності [20].

Реалізація та контроль. Ця складова організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій є найвідповідальнішою для територіальних громад. Органам місцевого самоврядування важливо забезпечити своєчасність виконання всіх необхідних робіт для будівництва або удосконалення інфраструктурного об'єкту. На цьому етапі здійснюється розробка всієї необхідної проєктної документації, проведення тендеру, процедури відбору виконавців робіт. Важливим є налагодження координації між всіма сторонами, що залучені до такого інфраструктурного проєкту, наприклад, між декількома виконавцями робіт.

Після реалізації проєкту слід провести всеохоплююче оцінювання вкладених інвестицій. Оцінювання ефективності реальних інвестиційних проєктів надає об'єктивне оцінювання доходності, ризиків та віддачі вкладених коштів, що допомагає приймати обґрунтовані рішення, допомагає визначити, наскільки проєкти відповідають фінансовим та стратегічним цілям інвестора [21, с. 282].

Отже, запропонований механізм інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій в територіальних громадах передбачає проведення аналізу потреб у такій інфраструктурі, шляхи вибору найнеобхідніших об'єктів, розробку кошторисів інфраструктурних проєктів, пошук джерел їх фінансування із внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів, безпосередню реалізацію та оцінювання ефективності отриманих результатів.

Висновки з проведеного дослідження. В процесі дослідження значущості соціальної інфраструктури в територіальних громадах встановлено, що до неї входять всі сфери людської діяльності, які життєво необхідні для комфортного проживання та розвитку на певній території, такі як освіта, охорона здоров'я, енерго- та ресурсопостачання, транспорт і транспортна інфраструктура, управління, комунікації. Тому розвиток інфраструктури у територіальних громадах є одним з основних завдань органів місцевого самоврядування в контексті забезпечення їхнього соціально-економічного розвитку.

Визначено, що для ефективного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій необхідною є розробка організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення. Такий механізм повинен включати в себе оцінювання потреб громади в соціальній інфраструктурі, планування і проєктування її розвитку з урахуванням місцевих потреб та ресурсів, пошук джерел фінансування та безпосередню реалізацію інфраструктурних проєктів з моніторингом та контролем на всіх етапах.

Розроблено механізм інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій територіальних громад, основними складовими якого є оцінювання потреб громади в соціальній інфраструктурі, фінансування розвитку соціальної інфраструктури та реалізація і контроль.

Література

1. Беновська Л. Я. Соціальна інфраструктура територіальних громад: інтереси стейкхолдерів. *Галицький економічний вісник*. 2021. № 2(69). С. 14-23.
2. Бульба В. Г., Оробей В. В. Наукові підходи до визначення поняття «соціальна інфраструктура сільських територій» та його публічно-управлінський зміст. *Global Scientific Trends: Economics and Public Administration*. 2021. Vol. 2. P. 75-92.
3. Бойченко В. С. Соціальна інфраструктура в системі забезпечення людського розвитку. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 421-425.
4. Герчанівська С. В., Островська Н. Д., Гурська І. С. Соціальна інфраструктура як складова соціально-економічного розвитку сільських територій. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2022. № 2(46). С. 37-43.
5. Лисенко І. Соціальна інфраструктура як основа формування людського потенціалу в системі європейських координат. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 2(14). С. 13-23.
6. Калівошко О. М., Хлистун Д. М. Сутність та основи класифікації інформаційної інфраструктури. *Український економічний часопис*. 2024. Вип. 5. С. 65-74.

7. Шеленко Д. І., Шпикуляк О. Г., Баланюк І. Ф. Оцінювання результативності використання економічного потенціалу сільських територій регіону: аспекти сталого розвитку. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 8(08). С. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-3>.
8. Баланюк І. Ф., Шпикуляк О. Г., Шеленко Д. І., Семанюк І. М. Пріоритети розвитку територіальних громад в управлінні інвестиційним потенціалом на засадах стимулювання підприємництва. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9611>.
9. Shpykuliak O., Sakovska O. Agricultural cooperation as an innovation for rural development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6. № 3. P. 183-189. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-183-889>.
10. Шпикуляк О. Г., Ігнатенко М. М., Швець А. А. Концептуальні оцінки реалізації засад інклюзивного розвитку сільських територій за участі агрохолдингових інтегрованих формувань. *Економіка АПК*. 2021. № 3. С. 97-111. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202103097>.
11. Шеленко Д. І., Сас Л. С., Матковський П. Є. Особливості технології оновлення та модернізації підприємств різних організаційно-правових форм в умовах різноукладності виробництва на селі. *Економічний дискурс*. 2017. Вип. 4. С. 99-109.
12. Matkovskiy P., Shelenko D., Sas L., Balaniuk I. Innovatization of agricultural enterprises in the context of the economy modernization. *European Journal of Economics and Management*. 2019. Vol. 5. Iss. 2. P. 79-85. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/4484> (дата звернення: 18.08.2024).
13. Левандівський О. Т., Баланюк І. Ф., Шеленко Д. І., Сас Л. С. Фінансовий механізм капіталізації земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств регіону у взаємозв'язку із територіальними громадами. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип. 17. Т. 2. С. 124-134. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.14.8-16>.
14. Пронько Л. Організаційні особливості формування людського капіталу сільських територій. *Економічний дискурс*. 2022. Вип. 3-4. С. 61-70.
15. Баланюк І. Ф., Іваночко Б. Р. Інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Аграрна економіка*. 2023. Т. 16. № 1-2. С. 91-98.
16. Оробей В. В. SWOT-аналіз в системі публічного управління розвитком інфраструктури життєзабезпечення сільських територіальних громад в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 12(26). С. 146-155.
17. Микитюк Д. М. Оцінювання та управління вартістю інвестиційно-будівельних проєктів. *Вісник економіки*. 2024. № 2. С. 226-237.
18. Загірняк Д. М., Глухова В. І., Кравченко Х. В. Тенденції формування бюджетних ресурсів територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-74> (дата звернення: 25.09.2024).
19. Баланюк І. Ф., Іваночко Б. Р. Заходи по залученню інвестицій в розвиток бізнесу територіальних громад на основі маркетингової стратегії. *Інноваційна економіка*. 2023. Вип. 1(93). С. 45-51.
20. Соколова Л. В., Литвинова А. В. Теоретично-методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіонів України. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 54. С. 177-181.
21. Мисяк І. М., Діжак В. В., Степась М. В. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проєктів. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 37. С. 277-283.

References

1. Benovska, L.Ya. (2021), "Social infrastructure of territorial communities: interests of stakeholders", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 2(69), pp. 14-23.
2. Bulba, V.H. and Orobei, V.V. (2021), "Scientific approaches to the definition of the concept of "social infrastructure of rural areas" and their public administration content", *Global Scientific Trends: Economics and Public Administration*, Vol. 2, pp. 75-92.
3. Boichenko, V.S. (2018), "Social infrastructure in the system of ensuring human development", *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka*, no. 1, pp. 421-425.
4. Herchanivska, S.V., Ostrovska, N.D. and Hurska, I.S. (2022), "Social infrastructure as a component of socio-economic development of rural areas", *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky)*, no. 2(46), pp. 37-43.
5. Lysenko, I. (2018), "Social infrastructure as a basis for the formation of human potential in the European coordinate system", *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 2(14), pp. 13-23.
6. Kalivoshko, O.M. and Khlystun, D.M. (2024), "Essence and fundamentals of classification of information infrastructure", *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, Iss. 5, pp. 65-74.

7. Shelenko, D., Shpykuliak, O. and Balaniuk, I. (2023), "Assessing the efficiency of using the economic potential of rural territory of the region: aspects of sustainable development", *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, Iss. 8(08), pp. 12-16, DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-3>.

8. Balaniuk, I., Shpykuliak, O., Shelenko, D. and Semaniuk, I. (2024), "Development priorities of territorial communities in the management of investment potential on the basis of encouraging entrepreneurship", *Internauka. Seriya: "Ekonomichni nauky"*, no. 1, DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9611>.

9. Shpykuliak, O. and Sakovska, O. (2020), "Agricultural cooperation as an innovation for rural development", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 6, no. 3, pp. 183-189, DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-183-889>.

10. Shpykuliak, O.H., Ihnatenko, M.M. and Shvets, A.A. (2021), "Conceptual assessments of the implementation of the principles of inclusive rural development with the participation of agroholding integrated formations", *Ekonomika APK*, no. 3, pp. 97-111, DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202103097>.

11. Shelenko, D., Sas, L. and Matkovskiy, P. (2017), "Features of the technology of renewal and modernization of enterprises of various organizational and legal forms in the conditions of diversity of production in rural areas", *Ekonomichnyi dyskurs*, Iss. 4, pp. 99-109.

12. Matkovskiy, P., Shelenko, D., Sas, L. and Balaniuk, I. (2019), "Innovatization of agricultural enterprises in the context of the economy modernization", *European Journal of Economics and Management*, Vol. 5, Iss. 2, pp. 79-85, available at: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/4484> (access date August 18, 2024).

13. Levandivskiy, O.T., Balaniuk, I.F., Shelenko, D.I. and Sas, L.S. (2021), "Financial mechanism of capitalization of the landresources of agricultural enterprises of the region is in mutual relations with territorial communities", *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, Iss. 17, Vol. 2, pp. 124-134, DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.14.8-16>.

14. Pronko, L. (2022), "Organizational features of the formation of human capital in rural areas", *Ekonomichnyi dyskurs*, Iss. 3-4, pp. 61-70.

15. Balaniuk, I.F. and Ivanochko, B.R. (2023), "Investment support for social and economic development of territorial communities", *Ahrarna ekonomika*, Vol. 16, no. 1-2, pp. 91-98.

16. Orobei, V.V. (2023), "SWOT-analysis in the system of public management of the development of the infrastructure of life support of rural territorial communities in Ukraine", *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, no. 12(26), pp. 146-155.

17. Mykytiuk, D.M. (2024), "Evaluation and management of the cost of investment and construction projects", *Visnyk ekonomiky*, no. 2, pp. 226-237.

18. Zahirniak, D.M., Hluchova, V.I. and Kravchenko, H.V. (2023), "Trends in the formation of budgetary resources of territorial communities", *Ekonomika ta suspilstvo*, Iss. 53, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-74>.

19. Balaniuk, I.F. and Ivanochko, B.R. (2023), "Measures to attract investments in business development of territorial communities based on marketing strategy", *Innovatsiina ekonomika*, Iss. 1(93), pp. 45-51.

20. Sokolova, L.V. and Lytvynova, A.V. (2021), "Theoretical and methodological approaches to assessing the investment attractiveness of regions of Ukraine", *Infrastruktura rynku*, no. 54, pp. 177-181.

21. Mysiak, I.M., Dizhak, V.V. and Stepas, M.V. (2023), "Evaluation of the effectiveness of real investment projects", *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, Iss. 37, pp. 277-283.

Баланюк І.Ф., Іваночко Б.Р.

МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Мета. Дослідження методів та способів вкладення ресурсів громад в інфраструктуру і розробка, на їх основі, механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури в сільських територіях в територіальних громадах.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові та специфічні методи, такі як: аналізу і синтезу – для встановлення значимості соціальної інфраструктури в соціально-економічному розвитку сільських територій; діалектичний метод наукового пізнання – для розгляду сутності соціальної інфраструктури; абстрактно-логічний – для розробки механізму інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій. Методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних вчених з питань економічного розвитку територіальних громад, розвитку та управління соціальною інфраструктурою.

Результати дослідження. Встановлено, що розвиток соціальної інфраструктури у територіальних громадах є одним з основних завдань органів місцевого самоврядування в контексті забезпечення їхнього соціально-економічного розвитку. Визначено, що для ефективного забезпечення

розвитку соціальної інфраструктури сільських територій необхідно є розробка організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення.

Розроблено механізм інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій територіальних громад, основними складовими якого є оцінювання потреб громади в соціальній інфраструктурі, фінансування розвитку соціальної інфраструктури та реалізація і контроль

Наукова новизна результатів дослідження. Розроблено механізм інвестиційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури сільських територій, який передбачає проведення аналізу потреб у такій інфраструктурі, шляхи вибору найнеобхідніших об'єктів, розробку кошторисів інфраструктурних проєктів, пошук джерел їх фінансування із внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів, безпосередню реалізацію та оцінювання ефективності отриманих результатів.

Практична значущість результатів дослідження. Запропонований механізм інвестиційного забезпечення може бути використаний органами місцевого самоврядування, державної влади при плануванні соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, сільські території, інвестиції територіальні громади, механізм, соціально-економічний розвиток.

Balaniuk I.F., Ivanochko B.R.

MECHANISM OF INVESTMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL INFRASTRUCTURE OF RURAL AREAS IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Purpose. The purpose of the article is to research methods and ways of investing community resources in infrastructure and to develop, based on them, a mechanism for investment support for the development of social infrastructure in rural areas in territorial communities.

Methodology of research. To achieve the goal, general scientific and specific methods were used, such as: analysis and synthesis – to establish the importance of social infrastructure in the socio-economic development of rural areas; dialectical method of scientific knowledge – for consideration of the essence of social infrastructure; abstract and logical – for the development of a mechanism for investment support for the development of social infrastructure in rural areas. The methodological basis of the research is the scientific works of domestic scientists on issues of economic development of territorial communities, development and management of social infrastructure.

Findings. It has been established that the development of social infrastructure in territorial communities is one of the main tasks of local self-government bodies in the context of ensuring their social and economic development. It was determined that in order to effectively ensure the development of the social infrastructure of rural areas, it is necessary to develop an organizational and economic mechanism for investment support.

A mechanism for investment support for the development of social infrastructure in rural areas of territorial communities has been developed, the main components of which are the assessment of community needs in social infrastructure, financing of social infrastructure development, and implementation and control.

Originality. A mechanism for investment support for the development of the social infrastructure of rural areas has been developed, which provides for the analysis of the needs for such infrastructure, the ways of choosing the most necessary objects, the development of estimates for infrastructure projects, the search for sources of their financing from internal and external investment resources, the direct implementation and evaluation of the effectiveness of the results obtained.

Practical value. The proposed investment support mechanism can be used by local self-government bodies and state authorities when planning the socio-economic development of rural territorial communities.

Key words: social infrastructure, rural areas, investments territorial communities, mechanism, socio-economic development.